

Projekt Inklusion og forældresamarbejde

Status 4. juli 2016

Projektbeskrivelse: Forskning og udviklingsprojekter i VIA Samfund og Socialt Arbejde

Projekttitle	Inklusion og forældresamarbejde
Projektdeletere	Dorthe Lau, dola@via.dk , Keld Ørskov, kors@via.dk Rikke Englund Jensen, renj@via.dk
Formål med projektet Baggrund, udfordringer, eksisterende viden, forforståelser og hypoteser	<p>Projektets overordnede tema er inklusion og forældresamarbejde, som på den ene side handler om samarbejde med 'nye forældre' til 'nye børn' i skolen som følge af inklusionsreformen og på den anden side handler om differentieret forældresamarbejde som følge af diversitet i børnegruppen, familie og samfundsliv generelt.</p> <p>Projektet bygger på en antagelse om, at børn i komplicerede lærings- og livssituationer risikerer marginalisering, fordi der mangler sammenhæng mellem skolens curriculum og deres erfaringsverden. I forlængelse af dette ses forældresamarbejdet som et omdrejningspunkt, således at lærere og pædagoger, i samarbejde med forældre, kan blive klogere på elevens livsverden og perspektiv, og herigennem bruge denne viden til at støtten børnenes deltagelse og udviklingsmuligheder i skolen.</p> <p>Flere undersøgelser har belyst inklusion i folkeskolen, og der peges på forskellige parametre, der er afgørende for inkluderende læringsmiljøer. Danmarks Evalueringsinstitut fremhæver betydningen af et godt Samspil mellem almen og specialklasserne, hvor speciallærerens kompetencer og viden kan være medvirkende til udvikling af inklusion i almenklasserne, og hvor undervisningen i almenklasserne kan være udviklende i forhold til undervisningen i specialklasserne (EVA, 2013). Clearinghouse(2013) konkluderer, at vellykket inklusion forudsætter, at lærerne i grundskolen er klædt på til opgaven, og at de har en specialviden.</p> <p>Inklusionseftersynet (maj 2016) anbefaler bl.a. at forældresamarbejdet nytænkes med henblik på at udvikle inkluderende læringsmiljøer i skolen. Man anser en styrket forældreinddragelse herunder ansvar som nødvendigt og befordrende for udvikling af et inkluderende</p>

	<p>læringsmiljø. Inklusionseftersynet konkluderer, at der er et stort potentiale i at inddrage forældre og elever i de løsninger der skal findes.</p> <p>I en undersøgelse fra Silkeborg kommune (Forsberg & Lau, 2016) oplever lærere og pædagoger, at åbenhed i forældregruppen omkring børns vanskeligheder er befordrende for udvikling af et inkluderende læringsmiljø. At være bevidst om at skabe en åben og informerende kultur i klassen og på skolen er afgørende for trivsel og læring for alle – og ikke mindst børn i komplicerede lærings- og livssituationer. Det fremhæves, at det tætte forældresamarbejde er afgørende for skabelse af en åben og inkluderende kultur.</p> <p>Arbejdet med forældre samarbejde har brug for opmærksomhed. Undersøgelser peger på, at både formål og konkrete rammer for forældresamarbejdet er uklare for både lærere og forældre (Larsen, et.al 2010, Eva 2011; Evaluering af det gode skole-hjem samarbejde). Der hersker ingen tvivl om forældresamarbejdets nødvendighed, men der er uklarhed omkring formål og rammer for samarbejdet. I skoleregi betyder det, at man må arbejde med at få større klarhed over, hvad det er, man vil med samarbejdet og på hvilke præmisser, det finder sted. Når det drejer sig om forældrenes indbyrdes samarbejde ses en tendens til, at skolens krydspres mellem fokus på inklusion på den ene side og høje ensartede faglige resultater for eleverne på den anden, får betydning for samarbejdet. Der peges således på et behov for at håndtere dette forhold og skabe tydeliggørelse omkring formål og indsatser med forældresamarbejdet.</p> <p>En rapport fra EVA (2012); "Det gode forældresamarbejde med forældre i udsatte positioner" peger på, at kompetenceudvikling på området i høj grad foregår uformelt og dermed dels er op til den enkelte lærers personlige engagement og dels ikke bliver udviklet i dialog med teoretisk viden. En anden rapport der undersøger forældrene til børn med særlige behov's perspektiv understreger, at det er helt afgørende for forældres oplevelse af kvalitet, at lærerne kender børnenes behov indgående (EVA 2010). I nærværende projekt undersøges hvordan forældres viden om deres børns liv og erfaringer kan inddrages mere i de professionelles arbejde.</p>
Forskningsspørgsmål	Hvordan kan forældresamarbejdet udvikles, således at lærere og pædagoger opnår en større forståelse af barnets perspektiv, med

<p>Hvad skal undersøges? Hvad er udfordringen? Hvad undrer? Evt. hvordan skal det undersøges? Evt. hierarkisering eller prioritering af spørgsmål</p>	<p>henblik på at støtte barnets deltagelses og udviklingsmuligheder i skolens fællesskaber?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spørgsmålet undersøges i første fase empirisk via en afdækning af lærere, pædagogers og forældres erfaringer og viden omkring forældresamarbejdet. 2. Den indsamlede viden bearbejdes, analyseres og præsenteres for de involverede, med henblik på at etablere et fælles udviklingsforløb, som kan udvikle viden og praksis. 3. Etablering af et fælles udviklingsforløb med henblik på at undersøge og facilitere muligheder for nye samarbejdsformer mellem forældre og de professionelle. Deltagerne i det fælles udviklingsforløb formodes at blive lærere, pædagoger, studerende og os som FoU medarbejdere
<p>Teorigrundlag Hvad er forskningsspørgsmålet baseret på? Hvad er eksisterende viden (state-of-the-art)? Begrund valg af teoretisk grundlag, og hvorledes teorien kan understøtte analysemetoden og fortolkningsprocessen Giv evt. eksempler på litteratur</p>	<p>I en undersøgelse om forældresamarbejde på daginstitutionsområdet (VIDA) (Kousholt & Berliner 2013) fremgår det bl.a, at arbejdet med differentieret og ressourcebaseret forældreinddragelse giver muligheder for at skabe et mere inkluderende miljø i institutionen og i forældregruppen, men også at det er en udfordring for institutionerne at realisere et ressourceperspektiv i personalets forståelser af og tilgang til forældre (Kousholt & Berliner 2013). I relation til samarbejdet ser det ud til at være afgørende, at der skabes reel dialog og tillid mellem forældre og personale og at forældrenes forskellige ressourcer inddrages i det pædagogiske arbejde. Denne pointe understøttes af amerikanske studier, der peger på at det styrker forældreinddragelse og samarbejde, når forældrenes perspektiver kommer frem og inddrages fx i tilrettelæggelsen af undervisningen (e.g. Allen 2009).</p> <p>Et amerikansk casestudie viser, at en kollektiv orientering til forældresamarbejde kan indvirke positivt på det inkluderende miljø mellem børnene i skolen – men også at dette kræver en målrettet indsats. På baggrund af forløb på to forskellige skoler peges på at middelklasse forældre kan bidrage med mere forskelligartede ressourcer og engagementer end først antaget – og at dette kan fungere som katalysatorer for forandringer i det sociale miljø i og omkring skolen, der kommer alle børn til gode. Det konkluderes, at forholdet mellem forældrenes engagement og et mere inkluderende og socialt lige miljø i skolen hverken er</p>

enkelt eller automatisk. Forældrenes engagement kan også bidrage til at øge ulighed og klasse hierarki (Cucchiara & Horvat 2009, Højholt et al. 2011). Det, der så ud til at gøre en forskel i Cucchiara & Horvats studie, var, at forældrenes engagement på den ene skole var mere "kollektivt orienteret", dvs. baseret på en forpligtelse til at skabe trivsel for alle børn og på værdier omkring diversitet og social retfærdighed (Cucchiara & Horvat 2009)

Dette felt omhandler forskning, der belyser samarbejde mellem skole(institution) og forældre ud fra familiers hverdagsliv og forældre og børns perspektiver. Opmærksomheden rettes på det - ofte oversete - arbejde der gøres i familien for at arrangere hverdagen i forhold til krav og forventninger fra skolen, som samtidig kan opleves meget indforståede og uklare. Der peges her på at konsensus, dialog og harmoniforestillinger som ideal for samarbejdet kan skabe barrierer for relationen mellem forældre og lærere/pædagoger. Det fremhæves desuden, at der er en risiko for, at børns (og unges) perspektiver overhøres i forældresamarbejdet - og det diskuteres, hvorvidt det altid er i børnenes interesse at forældre og lærere samarbejde/udveksler perspektiver. Der påpeges således generelt et behov for opmærksomhed på, at skolens-, forældrenes- og børnenes perspektiver ikke altid er sammenfaldende.

Litteratur:

Afrapportering af inklusionseftersynet (2016) Ministeriet for børn, undervisning og ligestilling

Allen 2009 ??

Cucchiara, M. B., & Horvat, E. M. (2009). Perils and promises: Middle-class parental involvement in urban schools. *American Educational Research Journal* 46(4), 974–1004.

Cummings, C., Dyson, A. Todd, L. (2011) Beyond the School Gates. Can Full Service and

Dyssegaard, C., Larsen, M.S. og Tiftikci, N (2013). *Effekt og pædagogisk indsats ved inklusion af børn med særlige behov i folkeskolen*. Kbh.: Dansk Clearinghouse, IUP AU.

EVA (2012) [Det gode skole-hjem-samarbejde med forældre i udsatte positioner](#). Danmarks Evalueringsinstitut

EVA (2013) titel?? Danmarks Evalueringsinstitut

Farrell, P. (2002): Making special education inclusive - from research to practice. London: David Fullton

Fonagy, Gergely, Jurist, Target (2007): Affektregulering, mentalisering og selvets udvikling. Akademisk Forlag

Forsberg, H. & Lau, D. (2015) (In press). *Specialpædagogiske kompetencer i forhold til elever i komplicerede lærings- og livssituationer.*

Gibb, A. (2002): In pursuit of a new “enterprise” and “entrepreneurship” paradigm for learning: creative destruction, new values, new ways of doing things and new combinations of knowledge. In: *International Journal of Management Reviews*, Vol. 4/Issue 3.

Hansen, Janne Hedegaard (2009) *Narrativ dokumentation: en metode til udvikling af pædagogisk arbejde*, Akademisk forlag

Hedegaard og Jacobsen (2016) *Professionscirkler-samarbejde om undersøgelse og udvikling i skole og læreruddannelse*. I: Frederiksen, L.L. og Hedegaard, K.M. (red)(2016) *Veje til professionel udvikling – i læreruddannelse og lærerarbejde*, Klim

Hertz, S. (2008): Børne- og ungdomspsykiatri. Nye perspektiver og uanede muligheder. Akademisk Forlag

Højholdt, Charlotte (red.)(2005) *Forældresamarbejde – forskning i fællesskab*, Dansk Psykologiske Forlag

Højholt, Charlotte (red.)(2011): *Børn i vanskeligheder*. Dansk Psykologisk Forlag. (2.udgave 2012)

Højholdt, C., Kousholdt, D. og Stanek, A.H. (2014) *Fritidspædagogik, faglighed og fællesskaber*, Dafolo

Kirketerp, A.L. (2012). ”Foretagsomhedspædagogik og Skub-metoden”. *Kognition & pædagogik*, nr. 83, s. 66-86.

Kousholt, Dorthe m.fl (2013): Forældresamarbejde og inklusion. Afdækning af et vidensfelt i bevægelse. www.uvm.dk.

Kousholt & Berliner 2013

	<p>Larsen, et.al 2010,</p> <p>Lave, J. & Wenger, E. (2003): <i>Situeret læring og andre tekster</i>. København: Hans Reitzels forlag. From English: Communities of Practice. Learning. Meaning and Identity. Cambridge University Press, 1998</p> <p>Persson, Sven (2010) <i>Forskningscirkler – en vejledning</i>. Gjallerhorn Tidsskrift for professionsstudier nr. 12, 2010</p> <p>Røn Larsen, Maja (red.)(2014) <i>Forældresamarbejde og inklusion – afdækning af et vidensfelt i bevægelse</i>. København. Undervisningsministeriet</p> <p>Sørensen-Hedegaard, L. (2013): <i>Inkluderende specialpædagogik</i>. Akademisk Forlag</p> <p>Tanggaard, L. (2010): <i>Fornyelsens kunst. At skabe kreativitet i skolen</i>. Akademisk Forlag</p>
<p>Metode Hvilke metode(r) skal anvendes? Begrund valget af metode, så der er tydelig sammenhængen mellem forskningsspørgsmål, teori og metode</p>	<p>Det metodiske design for projektet er ikke endeligt afklaret, men retningen og nogle udestående beslutninger angives i det følgende. Den grundlæggende metodiske ide i projektet er, at vi ønsker at medvirke til en udvikling af lærere, pædagogers og forældres samarbejde med henblik på inklusion. Projektet er således inspireret af traditioner som aktionsforskning, praksisforskning (Højholdt 2012) og forskningscirkler (Persson), samt af innovative tilgange og erfaring/viden om udviklingsarbejde/kompetenceudvikling generelt. Projektet sigter således på udvikling af professionsviden og professionel kompetence hos lærere og pædagoger. Hvorvidt dette samtidig kan/skal/bør kvalificeres som forskningsviden står tilbage at finde ud af.</p> <p>Vi arbejder ud fra flg. grundstruktur for projektets næste faser:</p> <p>Efterår16: Empirisk at belyse forældres, læreres og pædagogers erfaringer og perspektiv på samarbejdet. Afdække relevant forskning, afklare teoretisk ramme og foretage analyse af empirisk materiale til</p>

brug for næste fase. Lave aftaler med samarbejdspartnere til udviklingssamarbejde. Endeligt design af næste fase.

Vinter-forår: Udviklingssamarbejde mellem FoU medarbejdere, lærere, pædagoger, studerende (?), forældre (?). Det er ikke endeligt afklaret hvilken samarbejdsform og hvilke deltagere vi ønsker/forsøger at få med.

Efterår 17: afrapportering, formidling

For at undersøge og skabe viden om, hvordan det inkluderende forældresamarbejde om barnet foregår i skolen mellem forældre, lærere og pædagoger, vil vi indsamle kvalitative udsagn om disse personers perspektiver, betingelser og opfattelse af dette emne.

Undersøgelses fase 1:

Der foretages fokusgruppe interviews med forældre, lærere og pædagoger i grupper, med det formål, at indsamle nuancerede beskrivelser af, hvordan de interviewede forholder sig til det inkluderende samarbejde, i kraft af fortællinger samt hvordan specifikke situationer opleves i samarbejdet.

Formålet med at samle forældre, lærere og pædagoger i fokusgrupper, er at få en beskrivelse/oplevelse af de interviewedes perspektiver og interesser i samarbejdet, men samtidig også at skabe en mellem menneskelig interaktion og en flertydig opfattelse af, hvordan det inkluderende forældresamarbejde, opfattes ud fra de interviewedes positioner. Fokusgruppe interviewene skulle gerne genererer ny viden, forståelse og indsigt i, hvordan det hvordan inkluderende forældresamarbejde udfolder sig i praksis.

Undersøgelses fase 2

Viden fra fokusgruppeinterviews indsamles og analyseres. Dette indblik / denne viden i de interviewedes oplevelse af det inkluderende forældresamarbejde danner grundlag for næste fase af undersøgelsen.

Undersøgelses fase 3

I denne fase tages der igen udgangspunkt i "fokusgrupperne", men forskellen er, at vi som undersøgere/forskere indtager en anden tilgang som har fokus på et samarbejde/udviklingsarbejde mellem

	<p>undersøgere, forældre og professionelle. Her vil vi tage udgangspunkt i forskningscirkler, det vil sige en form for studiekreds, som skal danne grundlag for en dialog mellem professionerne, forældrene og os som forskere og undersøgere af feltet. Forskningscirklen er deltagerorienteret og har til hensigt, at vi som forskere, skaber et ligeværdigt samarbejde med pædagoger lærere og forældre med henblik på at undersøge, hvordan man skaber inkluderende forældresamarbejde i skolen., I dette samarbejde skabes der rum for at lærerne, pædagogerne og forældrene får mulighed for at problematisere egen praksisopfattelse til det inkluderende forældresamarbejde, med henblik på at skabe en kollektiv vidensproduktion, som kan skabe nye grobund for at ny handling og ændring af praksis i forhold til det inkluderende forældresamarbejde.</p>
Hypoteser Hvad forventer vi at finde?	<p>Vi forventer at projektet kan bidrage til ny viden og udvikling af praksis i samarbejdet mellem forældre og professionelle, hvor professionelle kan opnå større forståelse for barnets deltagerperspektiv og understøtte deltagelsesmuligheder i skole og SFO.</p>
Målgruppe Hvem skal nyde godt af den nye viden? Hvad kan den genererede viden bruges til?	<p>Projektet har til formål at støtte barnets deltagelses - og udviklingsmuligheder i skolens fællesskaber. Vi forventer, at generere ny viden om det inkluderende forældresamarbejde i forskningscirkler hvor lærere, pædagoger og forældre er medskabere af ny indsigt og viden, som skal danne grundlag for udvikling af forældresamarbejdet, og hermed skabe bedre vilkår for børnenes deltagelsesbetingelser i skole og SFO</p>
Formidling Mundtligt, skriftligt. Rettet mod forskning, uddannelse eller profession	<p>Formidles i lærer- og pædagoguddannelsen i undervisningen om forældresamarbejde Faglig artikel rettet mod uddannelsen og professionen</p>
Interne samarbejdspartnere	<p>Studerende, evt i forbindelse med bachelorprojekt, praktik eller særlige forløb, specialiseringsmoduler</p>

Fx studiekredse, bacheloropgaver og lign.	
Eksterne samarbejdspartnere Kommuner, regioner, universiteter etc. Internationale samarbejdspartnere	Forældre, lærere, pædagoger og ledere på udvalgte skoler Evt Center for ADHD
Tidsplan Indsæt konkrete opgaver og deadlines	Efterår 16 - Litteratursøgning, læsning, valg af teorigrundlag - indsamling og analyse af data i fokusgruppeinterview forår 17 - undersøgelses- og udviklingsamarbejde med professionelle og forældre efterår 17 - afrapportering og formidling
Beskrivelse til www Ca. 10 linjer om projektet egnet til offentliggørelse på hjemmesiden, hvis dette er relevant	Projektets overordnede tema er inklusion og forældresamarbejde, som på den ene side handler om samarbejde med 'nye forældre' til 'nye børn' i skolen som følge af inklusionsreformen og på den anden side handler om differentieret forældresamarbejde som følge af diversitet i børnegruppen, familie og samfundsliv generelt. Projektet bygger på en antagelse om, at børn i komplicerede lærings- og livssituationer risikerer marginalisering, fordi der mangler sammenhæng mellem skolens curriculum og deres erfaringsverden. I forlængelse af dette ses forældresamarbejdet som et omdrejningspunkt, således at lærere og pædagoger, i samarbejde med forældre, kan blive klogere på elevens livsverden og perspektiv, og herigennem bruge denne viden til at støtte børnenes deltagelse og udviklingsmuligheder i skolen. Projektet vil undersøge hvordan forældresamarbejdet kan udvikles, således at lærere og pædagoger opnår en større forståelse af barnets perspektiv, med henblik på at støtte barnets deltagelse og udviklingsmuligheder i skolens fællesskaber?
Projektnummer m.m.	Formål: 6100 Ansvar: 500835 Projektnummer: _ _ _ _ _

Til brug i UC Viden, RejsUd og andre festlige lejligheder	
---	--

Ud over denne skabelon skal der laves en projektbeskrivelse i prosaform på max. 5 sider. Denne skal ligge på UC Viden senest 31. juni 2016.
